

[mo.be](https://www.mo.be)

Ware winst maken dankzij de economie van het gemene goed - MO* Magazine

8-10 minuten

www.friedlundpartner.at

Christian Felber

© www.friedlundpartner.at

Christian Felber, Oostenrijks universiteitsdocent en grondlegger van de *Gemene-Goed-Economie*, wijst op de contradictie tussen de waarden van de huidige kapitalistische markteconomie en de collectieve basiswaarden uit de grondwetten van democratische staten. Winstbejag, concurrentie en eigenbelang staan immers diametraal tegenover menselijke waardigheid, solidariteit, duurzaamheid, rechtvaardigheid en democratie.

Ook de waarden die centraal staan in intermenselijke relaties – vertrouwen, eerlijkheid, erkenning, respect, empathie, samenwerking en wederzijdse hulp – botsen met de spelregels van het kapitalisme. Dit heeft grote gevolgen: we raken innerlijk gespleten en het maatschappelijk vertrouwen lost op.

Steeds meer mensen zijn dan ook vragende partij voor een ander economisch systeem: in Duitsland 88 procent, in Oostenrijk 90 procent! (*peiling Bertelsmann-stichting 2010*).

In strijd met menselijke basiswaarden

De *Economie van het Gemene Goed* biedt een glashelder antwoord op deze behoefte. Ze herschrijft het wettelijk kader, zodat de economische wegwijzers 180 graden draaien.

Eigenbelang als opperste doel wordt ingeruild voor het algemene belang, het *gemene goed* – een term die teruggrijpt naar het Latijnse *bonum commune*, voor het eerst gehanteerd door Aristoteles en refererend naar het welzijn van alle mensen, inclusief hun leefomgeving.

Concurrentie transformeert tot samenwerking en winstbejag maakt plaats voor streven naar sociale en ecologische meerwaarde. Geld is niet langer een doel op zich, maar wordt herleid tot een middel om het doel – het gemene goed – te vergroten. Op die manier wordt de economie op een lijn gebracht met onze grondwettelijke en menselijke waarden.

‘Onderzoek toont aan dat de grootste prestaties net voortkomen uit intrinsieke motivatie, en niet door concurrentie.’

Voor sommige mensen is dit idee van een coöperatieve markteconomie moeilijk voorstelbaar. Christian Felber schrijft dit toe aan het feit dat wij het competitie-model met de paplepel meekrijgen, en dit daarom als normaal beschouwen.

Hij weerlegt het argument dat mensen niet langer gemotiveerd zouden zijn in een systeem zonder concurrentie en winstbejag: 'Dat is een illusie. Voor het sociaal-darwinistische model ontbreekt elk empirisch bewijs. Onderzoek toont aan dat de grootste prestaties net voortkomen uit intrinsieke motivatie, en niet door concurrentie. Mensen zijn van nature gericht op samenwerking. Iedereen wil een bijdrage leveren aan de samenleving.' Felber vindt het hoogtij dat het onderwijs meer aandacht schenkt aan thema's als waarden, gevoelens, geweldloze communicatie en democratie.

Gemene-Goed-Balans koppelt ethische realisaties aan wettelijke voordelen

Het model van de Gemene-Goed-Economie is veel méér dan een formulering van idealen – het is doordacht en pragmatisch en biedt gebruiksklare instrumenten om de economische wegwijzers volledig te draaien.

Momenteel hebben ondernemingen met hoge ecologische en sociale standaarden een competitief nadeel op de markt, omdat ze zelf de kosten dragen voor hun ethisch engagement. In de Gemene-Goed-Economie stelt elke onderneming verplicht een Gemene-Goed-Balans op, samengesteld uit 17 indicatoren die meten hoe ecologisch, sociaal, solidair, rechtvaardig en democratisch het bedrijf is.

Een hefboommechanisme zorgt ervoor dat ethische ondernemingen in het voordeel komen tegenover slecht-scorende bedrijven, zodat de economische koers een ethische richting uitgaat.

Een hoge balansscore levert wettelijke voordelen op zoals lagere belastingen, betere kredietvoorwaarden en meer

overheidscontracten. Het balansresultaat van elke onderneming wordt openbaar gemaakt, zodat consumenten weten wie ze met hun aankopen steunen. Samenwerking met andere ondernemingen die een goede Gemene-Goed-Balans kunnen voorleggen, verbetert de eigen Gemene-Goed-Balans.

Dit hefboommechanisme zorgt ervoor dat ethische ondernemingen in het voordeel komen tegenover slecht-scorende bedrijven, zodat de economische koers een ethische richting uitgaat. Ook op het niveau van investeringen stuurt een Gemene-Goed-Toets de toekenning van kredieten.

Christian Felber

© www.friedlundpartner.at

Democratisering van banken en beperking van de ongelijkheid

Felber legt haarfijn uit welke stappen nodig zijn om tot een Gemene-Goed-Economie te komen. Niet alleen het financiële landschap wordt hertekend, maar ook het eigendomsrecht, de democratische instrumenten, het beheer van

gemeenschapsgoederen en de opvattingen over werk, onderwijs en opvoeding komen aan bod.

Er wordt onder andere komaf gemaakt met kapitaalinkomsten, die de kloof tussen arm en rijk alleen maar vergroten.

In de Economie van het Gemene Goed worden banken verregaand gedemocratiseerd en wordt onder andere komaf gemaakt met kapitaalinkomsten, die de kloof tussen arm en rijk alleen maar vergroten.

Inkomensverschillen, privébezit en erfrechten worden democratisch gelimiteerd zodat welvaart en kansen eerlijker verdeeld worden. Grote bedrijven worden progressief gedemocratiseerd en werknemers krijgen meer inspraak. Bedrijven voor publieke dienstverlening komen als *democratisch gemeengoed* in beheer van de soevereine bevolking.

Directe democratie en participatieve democratie vullen de huidige representatieve democratie aan. Ook de Economie van het Gemene Goed zelf is uiterst democratisch en staat uitdrukkelijk open voor input en kruisbestuiving vanuit andere benaderingen. Alle denkpijpen en standpunten dienen via economische conventies democratisch verder uitgewerkt te worden.

Een wereldwijd succes, een snelgroeiende beweging

Over Christian Felber

Christian Felber is politiek wetenschapper en doceert aan de Universiteit voor Economie in Wenen. Hij is een internationaal gerenommeerd spreker, auteur van verschillende bekroonde bestsellers en commentator rond ethiek en economie in uiteenlopende media. Als mede-oprichter van de ngo Attac Oostenrijk initieerde hij naast de 'Economie van het Gemene

Goed' ook de *'Bank voor het Gemene Goed'*, die momenteel in oprichting is en Oostenrijks eerste ethische financiële instituut zal zijn. Intussen vindt de Economie van het Gemene Goed wereldwijd weerklank. Meer dan 150 lokale ondersteuningsgroepen zijn al opgericht in een 20-tal landen (waaronder Nederland en recent ook België). De Gemene-Goed-Beweging telt daarnaast ook gespecialiseerde consultants, auditeurs, redacteurs, sprekers en ambassadeurs.

Circa 100 universiteiten en hogescholen onderrichten over de Gemene-Goed-Economie en steeds meer overheden steunen en promoten het systeem. Meer dan 400 ondernemingen in zo'n 35 landen werken volgens Felbers model en berekenen nu al de Gemene-Goed-Balans, die een rechtstreekse maat levert voor hun bijdrage aan het gemene goed – de nieuwe indicator voor economisch succes.

In het boek komen ook tal van bedrijven, coöperaties en organisaties aan bod die nu al veel van de basiswaarden van de Gemene-Goed-Economie in de praktijk brengen.

Met de Nederlandstalige versie van het boek hopen de initiatiefnemers van de Gemene-Goed-Beweging dat de Economie van het Gemene Goed ook in Nederland en België ingang vindt bij bevolking, onderwijs, ondernemingen en politiek: 'De kracht van Felbers systeem is de geïntegreerde en transparante manier waarop hij de systeemwegwijzers in de richting van het *gemene goed* plaatst en daardoor fundamentele wijzigingen katalyseert, niet alleen in de economie maar ook in onze manier van denken en samenleven, onze educatie en politieke participatie'.

CHRISTIAN FELBER

WARE WINST

GEMENE-GOED-ECONOMIE ALS WEGWIJZER

De Gemene-Goed-Economie pretendeert niet het “beste” economische systeem te zijn dat er is, maar is participatief en open en zoekt synergie en samenwerking met vergelijkbare benaderingen, van de solidaire economie en de post-groeieconomie, de *commons*, de *benefit corporations* tot de transitiebeweging en complementaire munteenheden. Iedereen die een bijdrage wil leveren, is hartelijk welkom.

Meer info over de Gemene-Goed-Beweging: www.ecogood.org en www.nederland.gwoe.net

De ondertussen in 10 talen vertaalde bestseller *Die Gemeinwohl-Ökonomie* verschijnt in het Nederlands als “Ware Winst” en wordt uitgegeven door [Uitgeverij Jan Van Arkel](http://UitgeverijJanVanArkel.nl), 202 blzn. ISBN 978 90 6224 0296